

OTOGÉN SZÖVŐDMÉNYEK

Kálmán Judit

2013.07.11.

CSOPORTOSÍTÁS

Intratemporalis

Mastoiditis

Petrositis

N. facialis paresis

Labyrinthitis, labyrinth
fistula

Intracranialis

Sinusphlebitis et thrombosis

Epiduralis abscessus

Subduralis abscessus

Abscessus cerebri et cerebelli

Meningitis

Arachnitis pontocerebellaris

Otogen hydrocephalus

Exocranialis

Retroauricularis a.

Praeauricularis a.

Süllyedéses abscessusok:

- Bezold abscessus
- Suboccipitalis a.
- Praevertebralis a.
- Retropharyngealis a.
- Peritonsillaris a.

EXOCRANIALIS SZÖVŐDMÉNYEK

Előfordulási gyakoriság: 0,45%, szimultán szövődmények: 25%,
mortalitás: 14%

Tályogok kialakulása: gennyel telt cellulák → corticalis áttörése →
lágyrészek

1. Fül mögött subperiosteális tályog, ált. antrum felett → elálló, lefelé helyezett fülkagyló (leggyakoribb)
2. Proc. zygomaticusnál → praeauricularis duzzanat
3. Proc. mastoideus csúcs → m. Scm izomhüvelyében → Bezold tályog
Megj.: csontdestrukció nélkül is kialakulhat, phlebitis útján
4. Hátrafelé → suboccipitalis / praevertebralis / retropharyngealis
5. Proc. styloideus mentén → peritonsillaris tályog (másodlagos tonsillapáholy)

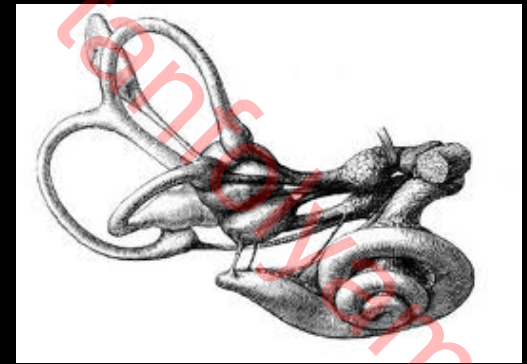
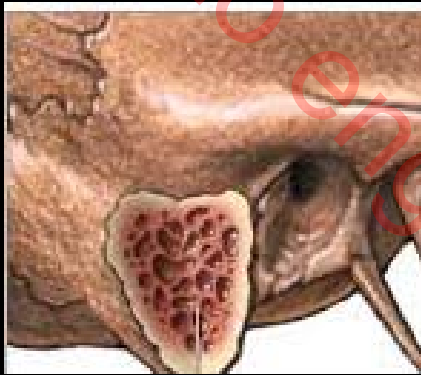
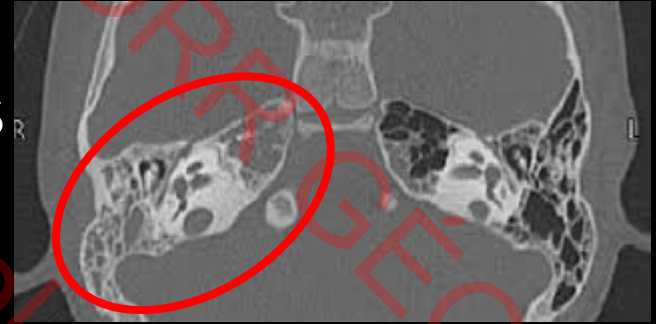
Kezelés: otogén folyamat szanálása + tályog feltárása, nyitva kezelése + AB

INTRATEMPORALIS SZÖVŐDMÉNYEK

Előfordulási gyakoriság: 0,36%

1. **Mastoiditis** - AB éra előtt 25-50%, 1980-ra 0,02%-ra csökkent a sebészi feltárást igénylő mastoiditisek aránya (Kangsanarak et al, 1995)
2. **Petrositis**
3. **N. facialis paresis**
4. **Labyrinthitis, labyrinth fistula**

1. MASTOIDITIS

Csecsemőben antritis

Csoportosítás: heveny – idült

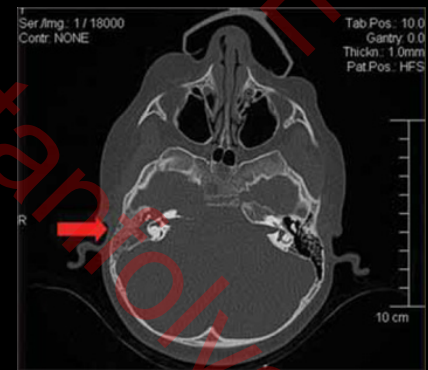
Heveny mastoiditis patomechanizmusa:

heveny kpfül gyulladás szövődménye

idült kpfül gyulladás akut exacerbációja

Heveny kpfül gyulladásnál is megduzzad a nyh a mastoid sejtekben, de az aditus szabad marad!

Mastoiditis: nyálkahártyaduzzanat → atticomesotympanalis átmenet lezárul (kalapácsnyak körül csak néhány tized mm rés van) → mastoid önálló üreggé alakul → váladékretenció → konszekutív ödéma (circ. vit.)

1. MASTOIDITIS

Tünetek: AB éra előtt otitis után 3-4 héttel

- Általános tünetek: közérzet ismételten leromlik, lázkiugrás, WBC emelkedés
- Fülstátusz: proc. mastoideus kopogtatásra érzékeny, gennyes fülfolyás, h₁ felső fala „süppedt” (valójában h₁ h-f része duzzadt), Proussak tér csücsökszerűen” elődomborodik, dh perforáció
- Schüller felvétel: mastoid cellái fedettek (beteg oldalt fekszik, az érintett oldali füle az asztalon)
- Pulzusszinkron lüktető fájdalom, mely fekvéskor fokozódik
- Vezetékes halláscsökkenés

Kezelés: Mastoidectomy+AB (amox+clav), *Schwartz mûtét?*

Krónikus mastoiditis: dh perforáció talaján, +/- cholesteatoma, tubus +felülfertőződés, tünet: „blue ear”: a dobüregi váladékba koleszterin kristályok válnak ki

Maszkolt mastoiditis: mastoiditis tünetei az AB-al el vannak fedve, valójában granulációs szövet +/- csont destrukció, közel normális dh kép mellett (hyperaemia, matt, vaskos, fényevesztett...)

2. PETROSITIS

- Def.: piramiscsúcs gennyesedés, ahol jól pneumatizált a csúcs (populáció 30%-a)
- Pneumatizáció lehet:
  - supra-, retro-, infra és anterior labirinter irányból
- Gradenigo-szindróma:

Akut otitis

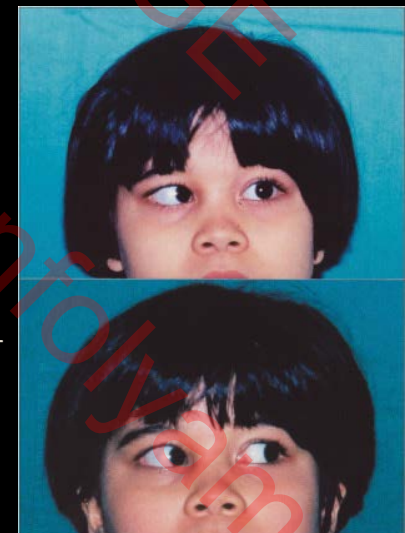
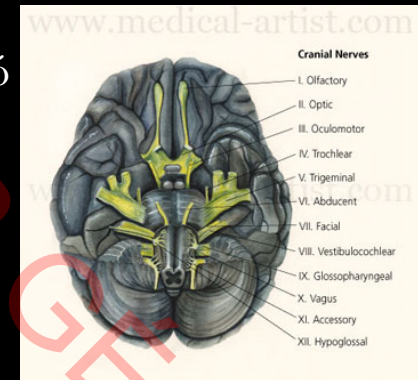
Mastoiditis

Heves halántéktáji, retroorbitalis fájdalom (n. V. izgalom)

Laterális szemmozgási korlátozottság (n. VI. érintettség, a lig. petroclinoideum és a duzzadt dura közé szorul az ideg)

Kezelés: mastoidectomia, translabyrinthar feltárás

- Dg.: Stenvers felvétel (hason fekvő beteg, fej a vizsgált oldalra fordítva 45°-ban, az asztal síkja a mediansagittalis vonal), CT

2. PETROSITIS

Műtéti megoldás:

1. Frencker: az ívjáratok kerülgetésével
2. Ramadier-Lempert: A tegmen, tensor tympani, canalis caroticus, csiga között
3. Eagleton-Thornwall: zygomaticus gyök, középső scala duráját felemelve, csúcs kitakarítása
4. Almoor: tegmen tympani, carotis, csiga között

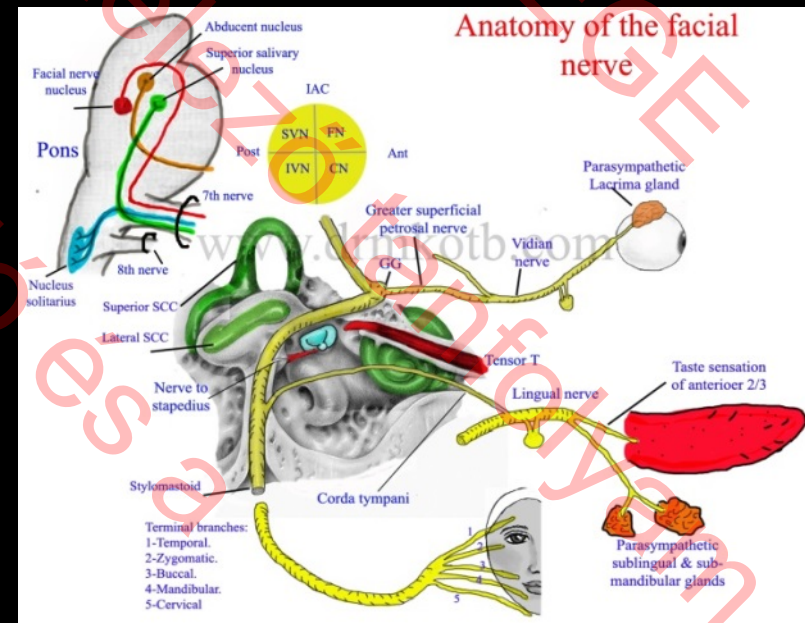
„Lárva arc”

3. N. FACIALIS PARESIS

Patomechanizmus:

- Gyulladás okozta direkt neurotoxicitás
- Gyulladás okozta secunder oedema
- Ideget ellátó erek kompressziója, majd trombosisa
- Cholesteatoma zsák okozta csontdestrukció → **krónikus**
- Eminentia canalis nervi facialis eleve dehiscens

akut

3. N.FACIALIS PARESIS

N. Facialis szakaszai

1. Labyrinther: 3-4 mm, a gg. geniculiig
2. Intratympanalis: 9-12 mm
3. Masoidealis: 15-25 mm

Magassági lokalizáció:

- N. petrosus superficialis kiesés → könnyelválasztási zavar
- N. stapediuss kiesés → kóros hangosságfokozódás
- Chorda tympani kiesés → ízérzési zavar és submandibularis mirigy nyáelválasztási zavar,
- N. temporofacialis és cervicofacialis kiesés → mimikai zavar

Kezelés: akut kpfülgyulladás sanálása: drainage+AB, szteroid, cholesteatoma sanálása, dekompresszió

4. LABYRINTHITIS, LABYRINTH FISTULA

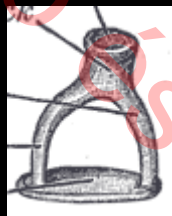
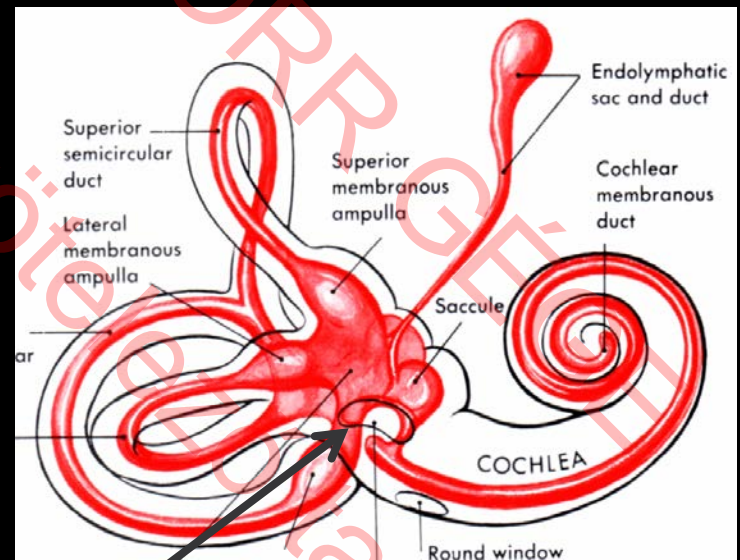
Patomechanizmus – labyrinthitis:

- Hematogén:

Descendáló fertőzés: endocranium felől,
pl. meningitis

Ascendáló fertőzés: cavum tympani felől
akut otitis: toxinok terjedése,

- Direkt ráterjedés: stapedectomy,
stapedotomia, törés, cholesteatoma

4. LABYRINTHITIS

Kiterjedés:

- **Circumscript:** ált. laterális ívjárat érintettség
- Beteg elmondja: tragusra gyakorolt nyomás – rövid megszédülés, erős hang – szédülés (Tullio jelenség)
- Dg.: labyrinth teszt: tragus nyomása / Politzer ballonos befúvás / pneumatikus otoscóp
pozitív nyomás – utriculopetális endolympha áramlás – szem konjugált deviációja az ellenoldalra
negatív nyomás – konjugált deviáció az érintett oldalra
- **Diffúz:** mindhárom ívjárat +/- cochlea tünetek
- Dg.: vestibularis tünetek: harmonikus tünetegyüttes, hányinger, hányás
cochlearis tünetek: zajjal szemben fokozott érzékenység, torz hallás, cseréptörés
szerű zörej (diplacsis dysharmonica), halláscsökkenés,
tinnitus
- Láz, fájdalom nincs!

4. LABYRINTHITIS

Formái:

- **Serosus**
  1. Virális
  2. Steril: ált. stapedectomia, stapedotomia esetén (ált. átmeneti)
- **Purulens:** meningitis veszély! (ductus → saccus endolymphaticus → subarachnoideális tér, ductus cochleae → CSF (perilympha))

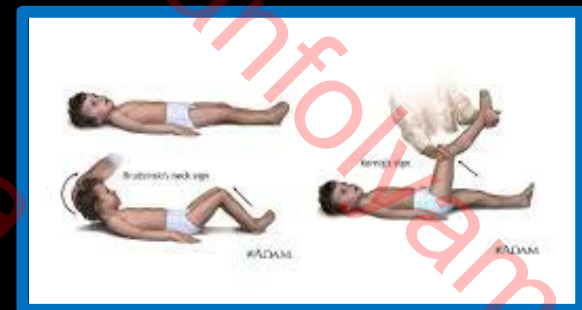
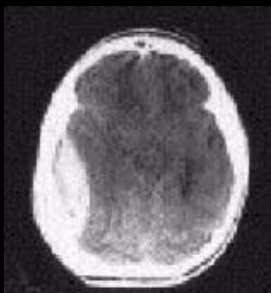
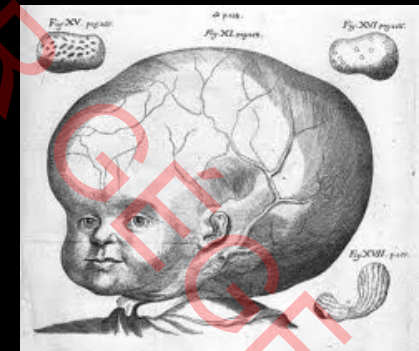
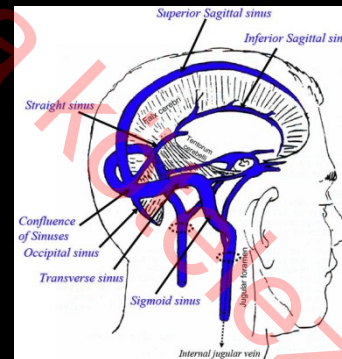
Tünet: serosus: ált izgalmi tünetek, zajérzékenység,
purulens: halláskiesés, tinnitus, vestibularis kiesési jelek.

Kezelés: megnyitás (mastoidectomia, kpful drainage biztosítása,
purulens labyrinthitis esetén labyrinthectomia szóbjöhet, AB

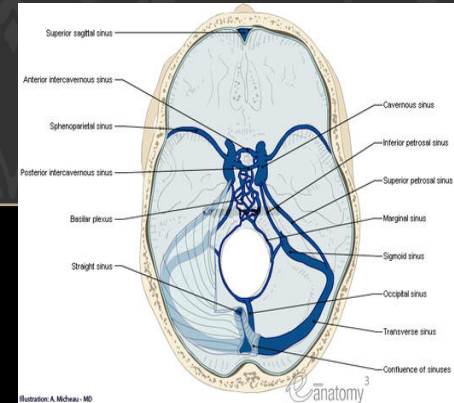
INTRACRANIALIS SZÖVŐDMÉNYEK

Előfordulási gyakoriság: 0,24 %, szimultán előfordulás: 44%, mortalitás: 27,9%
(Kangsanarak et al, 1995)

1. Sinusphlebitis et thrombosis
2. Epiduralis abscessus
3. Subduralis abscessus
4. Abscessus cerebri et cerebelli
5. Meningitis
6. Arachnitis pontocerebellaris
7. Otogen hydrocephalus

1. SINUSPHLEBITIS ÉS TROMBOSIS

Anatómia:

- Sinus transversus → sinus sigmoideus → bulbus v. jugularis → v. jugularis interna
- Sinus petrosus sup. et inf. → sinus cavernosus

Patomechanizmus:

1. Képfülgyulladás → véna retrográd trombophlebitise (lumenben fibrinkicsapódás → trombusképződés → leváló részletek → **sepsis**)
2. Mastoiditis vagy cholesteatoma okozta csontdestrukció talaján → **perisinusis tályog** → sinusphlebitis

Általános tünetek: lázkiugrás, hidegrázás, magas pulzusszám, heves fejfájás (duraizgalom), hányás, somnolencia, dyspnoe, Griesinger jel: mastoid hátsó fala felett duzzanat és érzékenység...

1. SINUSPHLEBITIS ET THROMBOSIS

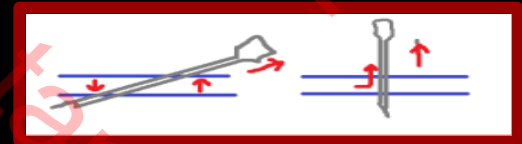
Specifikus tünetek:

- Sinus sigm. thrombosis: agyi vénás pangás, pangásos papilla
- Sinus cavernosus thrombosis: szemtünetek: n. III. (m. LPS, RS, RM, RI, OI) , n.IV (m.OS), n. VI (m. RL)
- V. jugularis interna fájdalmas köteggként tapintható

Diagnózis: **Queckenstedt-Stookey próba** (egészséges embernél a v. jug. leszorításakor 10-12 s múlva a lumbalis régióban a liquornyomás megnő, itt nem 60-150 → 300 vízmm), balra tolt vérkép, hemokultúra+, vizelet: hematuria, albuminuria, cylinduria, CT, MR, angiográfia

Terápia:

- Kpfülgyulladás szanálása: mastoidectomia, tympanotomia
- Sinus sigm. feltárása az ép szakaszig, perisinusos tályog szanálása
- Sinus próbapunkció (**tangencionálisan!!!**), megnyitása, megszüntetése (már ép szakaszon összenyomni, a duraboríték és a csontcsatorn közé gelfoam feszesen)
- V. jugularis interna lekötése, sinus felhasítása, fertőzött thrombus leszívása, izomlebennyel való fedése, antikoagulálás, AB!!!

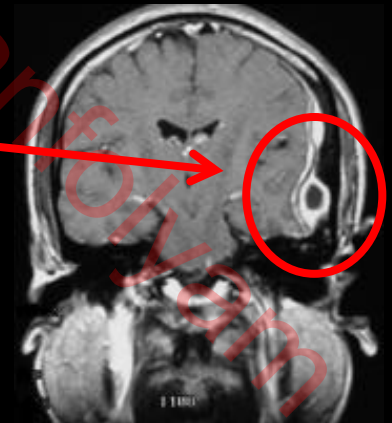

2. EPIDURALIS ABSCESSUS

- Lokalizáció: tályog a tegmen tympani/antri felett és a dura között
- Patomechanizmus: csontdestrukcióval járó mastoiditis útján vagy vénák mentén
- Tünetek: fülfájás! (krónikus otitisnek nem tünete), fül körüli tompa lüktető fejfájás, rossz közérzet, nem túl magas láz - subfebrilitás
- RTG: corticalis destrukció
- Terápia: mastoidectomy, radikális fülműtét, tályogüreg drainálása a fülön át, tartós drainage, AB

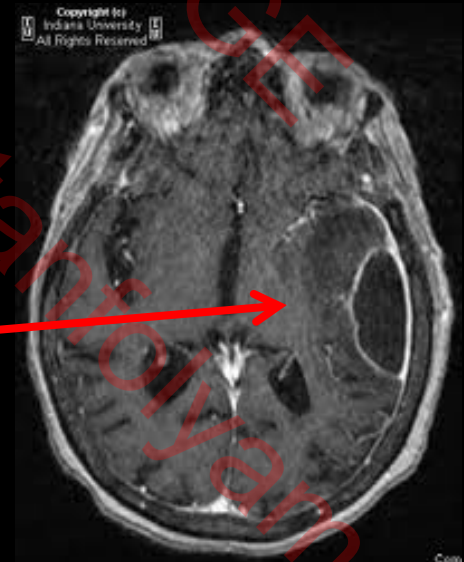
Lencse alak

3. SUBDURALIS ABSCESSUS

- Lokalizáció: dura és az arachnoidea között
- Patomechanizmus: gyulladós csontszelétről direkt csontdestrukcióval, vagy vénák útján retrográd
- Tünetek: meningealis izgalmi tünetek, agynyomásfokozódás tünetei (fejfájás, láz, nyugtalanság - coma)
- Dg.: kontrasztos CT: félhold alakú denzitáscsökkenés
- Terápia: mastoidectomia + idegsebészeti feltárás + AB
- Tilos lumbálpunctiót végezni – beékelődés veszély!

Félhold alak

4. ABSCESSUS CEREBRI

Patomechanizmus: vena retrográd thrombosisa

- Lehet acut otitis vagy cholesteatoma következménye is

Lokalizáció: általában temporalis lebenyben vagy a kisagyban (**Körner szabály:** sziklacsont közvetlen közelében alakul ki, kesztyűujjszerűen terjed a venák mentén)

Lefolyás

- 1. Kezdeti szak: véna körül körülírt encephalitis rubra: láz fejfájás, hányás, irritabilitás, étvágytalanság +/- otitis tünetei
- 2. agyödéma → lágyulás → szétesés → tályogüreg + reakciózóna
- Nyugalmi/látens szak: tok kialakulása: intermittáló fejfájás, gyenge általános állapot, sápadtság, levertség, aluszékonyság
- 3. Manifeszt szak: tályogterjedés → agyi térfoglalás (beékelődések, papillaödéma, góctünetek)
- 4. Terminális szak: tályog a kamrákba tör

4.ABSCESSUS CEREBRI

Tünetek:

- Temporális tályog (tegmen tympani felől): domináns félteke esetén amnesztikus aphasia (megnevezni nem tudja a tárgyat, csak körülírja), acusticus hallucinációk, diszkrét szaglászavar, kvadráns hemianopia (Br. 41 primer hallás, Br. 22 Wernicke, (Br 44: Broca lebeny, gy. front. inf.))
- Kisagyi tályog:
  1. útvonal: sinus sigmoideus → fossa cranii posterior → kisagy
  2. útvonal: labyrinth → saccus endolymphaticus → kisagy

Rombergben eldől, ataxia, intenciós tremor, dysmetria, félremutatás, dysdiadochokinesis, felső végtag fáradékonyság, fogaskerek tünet, azonos oldalra durva nagy hullámú nystagmus

Neumann tünet: 1. labyrinth kiesés: ép oldal felé csapó nystagmus, 2. kisagytályog: kóros oldal felé csapó nystagmus, de kalorikus ingerelhetlen

Kezelés: otogén folyamat sanálása: fülbész, agytályog eltávolítása: idegbész,
AB

5. MENINGITIS

Tünetek:

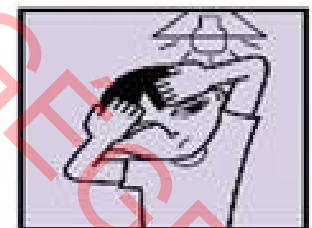
- fejfájás
- tarkókööttség, Kernig jel (láb felemelés - behajlít), Brudzinski jel (fej hajlítás - térd,láb behajlít)
- „nyafogás”
- magas láz
- „scaphoid abdomen” = besüppedt hasfal
- photophobia
- tónusos-clonusos rángások
- faciális parézis,
- szapora, irregularis pulzus,
- III, VI bénulás
- papillaödéma

Severe headache

Stiff neck

Dislike of bright lights

Fever/vomiting

Drowsy and less responsive/
vacant

Rash (develops anywhere on body)

5. MENINGITIS

Patomechanizmus:

- Direkt terjedés: csontdestrukcióval
- Preformált útvonalakon (nn. caroticotympanici)
- Thrombophlebitis diploid vénákra való terjedésekor
- Labyrinthból a belső hallójáraton át, ductus endolymphaticuson és a ductus cochlea-n át

Diagnózis:

- Lumbalpunkció: liguorban pleocytosis, magas protein szint, alacsony glükóz és Cl - szint, liquornyomás nagyobb, mint 200 vízmm, ált Pneumococcus

Kezelés: AB- vér-agy gáton áthaladó: 3. generációs cefalosporinok: ceftazidime, cefotaxime, ceftriaxone iv, ha krónikus otitis talaján – mastoidectomy)

6. ARACHNITIS PONTOCEREBELLARIS

Patomechanizmus: gennyes kpfülgulladás toxinja → arachnoidea megvastagodik, fibrinlerakódás → összenövések → liquorelfolyási akadály → pseudocysták (ált cyst pont lat-ban)

Tünetek: kisagy-hídszögleti térfoglalás: VIII. : vestibularis, VII: hallás

Terápia: fülbézészeti feltárás, labyrinthectomia, feszülő dura esetén durapunctio a hátsó scalaban és rendszeres liquorlebocsátás

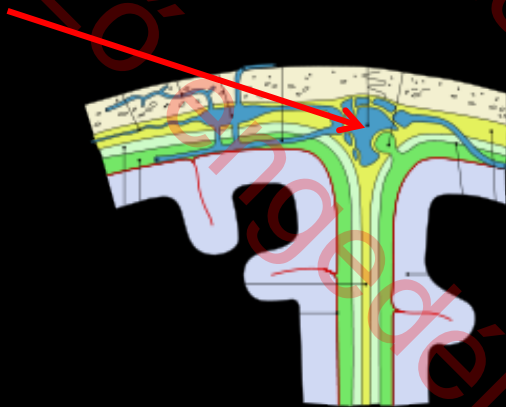
7. OTOGEN HYDROCEPHALUS

Patomechanizmus: liquorkeringési akadály sinus thrombosis miatt (Pacchioni granulumok elzáródása miatt)

Tünetek: folyamatos fejfájás, látásvesztés, kettős látás, hányás, epilepszia, parézis, érzészavarok

Kezelés: mastoidectomia, sinusfeltárás, thrombectomia, idegsebészeti dekompreszió

Pacchioni granulumok

BIBLIOGRÁFIA

1. Behrbohm H: Otogenic Infecive Complications. Behrbohm H, Kaschle O, Nawke T, Swift A: Ear, Nose, and Throat Diseases with Head and Neck Surgery, Thieme, 3rd edition, 78-81.
2. Lee A, Harker, MD: Cranial and Intracranial Complications of Acute and Chronic Otitis Media. Snow J Jr., Ballenger JJ: Ballenger's Otorhinolaryngology, Head and Neck Surgery, 16th edition, BC Decker Inc, 294-316.
3. El-Kashlan HK, Harker LA, Shelton C, Aygun N, K. Niparko P. W. Flint, B. H. Haughey: Complication of Temporal Bone Infections. Cummings Otolaryngology and Head and Neck Surgery, 5th edition, 1992-1998.
4. Pytel J: .Az otitis media suppuratíva szövődményei. Répássy G.: Fül-orr-gégészet, Fej-nyak-sebészet Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest, 108-114.
5. Z. Szabó László: A gennyes középfülgyulladások szövődményei. Tabularium otorhinolaryngologiae, Melania Kiadói Kft.